

е билъ обзетъ отъ единственото желание, да се отърве прѣди всичко неговата родина отъ грѣцкия гнетъ. Изпълненъ отъ това родолюбиво чувство, той горко оплаква Струга и Охридъ за загинването на братя Миладиновци; сетнѣ обнадежденъ, той се провиква:

Македонія, чудна страна,
Нема да быдигь гърчка она!

.....
Българе живѣятъ въ таж странж!¹⁾ —

Григоръ Пърличевъ отъ Охридъ (1830—1892 г.), и той, почти погърченъ българинъ, който въ Атина бѣ вѣнчанъ за своята поема Ἄρματωλός, застана въ редоветъ на първитѣ борци въ западна Македония противъ гърцизма. Неговитѣ огнени проповѣди улесниха рушението на чуждата напасть. Самъ той разказва, какъ е подѣйствувала напр. извѣстната му пѣсенъ за затварянето на Охридската патриаршия отъ гърцитѣ, когато за първи пжтъ я изпѣлъ: „Сълзы потекоха изъ очитѣ на гоститѣ, не толко отъ стойносттаж на стиховетѣ, колкото отъ страстьтаж, съ кожто се испѣяхж“.²⁾

До колко македонското население държало въ тая църковна разпря за своята българска народностъ и езикъ, личи отъ факта, дѣто жителитѣ на Кукушъ, Енидже-Вардаръ и Битоля, за да се отърватъ отъ политическитѣ замисли на грѣцката патриаршия, прѣди още униятското движение да се захване въ мизийска и тракийска България, рѣшили да станатъ унияти, само и само да запазятъ матерния си езикъ. Това движение въ южномакедонскитѣ градове започна прѣзъ 1859 г. и дори сполучи да отцѣпи нѣколко десетки хилѣди българии.³⁾

Борбата противъ гърцкото духовенство до толкова се бѣ изострила въ Македония прѣзъ 60-тѣхъ години, че грѣцкитѣ владици бѣха останали уединени срѣдъ нѣколцина приближени храненици: мнозинството отъ населението de facto се бѣше отцѣпило отъ гърцитѣ, въ църквитѣ се четѣше славѣнски, българскитѣ общини си отваряха училище слѣдъ училище, тѣй че, когато въ 1870 г. официално се рѣши българскиятъ въпросъ, когато се създаде Българската екзархия, гърцизмътъ

¹⁾ Документи, № 168.

²⁾ Мсб. XI, 399; Мсб. XIII, 648 сл.

³⁾ Документи, № 165.